

بانوان تاریخ ایران



دغدویه:

مادر زرتشت که اصلا از شهر ری بود و در آنجا با کوی ها و کرین ها که مردم را گمراه می کردند و از آنها مرتب فدیة و قربانی می خواستند و دین را وسیله ای برای رسیدن به امیال و خواستهای ناروای خود کرده بودند به مبارزه پرداخت. پدر و مادرش چون جان او را در خطر دیدند او را نزد یکی از نزدیکان خود به آذربایجان فرستادند او در آنجا با پوروشسب ازدواج کرد و ثمره این پیوند همایون، زرتشت پیامبر بزرگ ایرانیان است.

پوروچیستا:

پوروچیستا ششمین و کوچکترین فرزند زرتشت و سومین دختر اوست. معنی پوروچیستا یعنی پردهانش. در گفتار زرتشت که برای ما باقی مانده است از او با پوروچیستا بیش از فرزندان دیگرش سخن و اندرز مانده است، یکی از مهمترین سخنان زرتشت با پوروچیستا درباره همسری با جاماسب حکیم، وزیر شاه گشتاسب و منجم و ستاره شناس معروف زمان است. زرتشت به دخترش می فرماید: 'پوروچیستا، جاماسب خواهان همسری با توست و تو را از من خواستگاری کرده است من او را برای همسری تو مناسب می دانم ولی تو با خرد مقدست مشورت کن بین آیا او را شایسته همسری خود می دانی یا نه؟' این گفتار زرتشت یک حقیقت مسلم را آشکار می سازد و آن این است که دختر در آئین زرتشت درانتخاب همسر آزاد است و

عقیده پدر بر او تحمیل نمی گردد. همچنین قسمتی از اندرزنامه زرتشت به پوروچیستا در موقع گواه گیری او با جاماسب اکنون هنگام گواه گیری دختران و پسران زرتشتی از طرف موبد بازگو می گردد.

رکسان یا رکسانا:

رکسان یا رکسانا یا روشنگ دختر داریوش سوم است که بنا به مقتضیات سیاسی و برای انجام حسن رابطه بین یونان و ایران، همسری اسکندر را پذیرفت.

پانته آ:

یکی از زنان فداکار زمان کوروش، او همراه همسرش که فرمانده سپاه کوروش بود به میدان جنگ رفت. همسرش در میدان جنگ کشته شد. به درخواست پانته آ مراسم با شکوهی برای همسرش برپا شد و آرامگاه مجلل و شایسته ای برای او ساختند. پانته آ پس از سخنرانی مهیجی که برای لشکریان کوروش ایراد کرد و آنان را به ادامه رزم و پیروزی تشویق نمود بر بالای آرامگاه همسرش با خنجرى که همراه داشت خود را کشت.



موزا:

زن فرهاد چهارم و مادر فرهاد پنجم که در سکه های مکشوفه از زمان اشکانیان تصویر این ملکه مقتدر اشکانیان کنار پسرش فرهاد پنجم بر روی سکه ها منقوش است.

آریا تس:

تاریخ نویسان یونان از این بانوی ایرانی دوران هخامنشی در جای جای تاریخ به نیکی یاد کرده

اند

آرتا:

آرتادخت وزیر خزانه داری در زمان اردوان چهارم اشکانی. به گفته کتاب اشکانیان اثر یاکونوف روسی خاور شناس بزرگ او مالیات ها را سامان بخشید و در اداره امور مالی خطائی مرتکب نشد و اقتصاد امپراتوری پارتیان را رونق بخشید

ارشیا:

از زنان با کفایت دوران هخامنشی

آرتمیس:

آرتمیس یا آرتمیز از زنان بنام زمان هخامنشیان که فرماندهی یکی از ناوگانهای خشایار شاه را در جنگ ایران و یونان به عهده داشت در حالی که بسیاری از ناوگانهای دیگر که تحت فرماندهی مردان بود از دشمن شکست خورد، ناوگان تحت فرماندهی مردان بود از دشمن شکست خورد، ناوگان تحت فرماندهی آرتمیس بر یونانیان پیروز شد.



پروشات:

یکی از زنان مشهور دوران هخامنشی

ماندان:

ماندان یا ماندانا دختر آژی دهاک آخرین پادشاه ماد که همسر کمبوجیه پدر کوروش شد و از این وصلت کوروش متولد گردید. او در تربیت و نیز انتقال قدرت به کوروش سهم بسیار موثری داشت.

آتوسا:

دختر کوروش و همسر با کفایت کوروش و مادر خشایار شاه ملکه بیش از 28 کشور آسیائی در زمان امپراتوری داریوش بزرگ. هردودوت پدر تاریخ از وی بنه نام شهبانوی داریوش بزرگ یادکرده است. آتوسا چندین بار در لشکر کشی های داریوش بزرگ یاور روحی و فکری او بوده. چندین نبرد مهم تاریخی به فرمان ملکه آتوسا صورت گرفته است.

شهرناز و آرنواز: خواهران جمشید جم

فرانک:

همسر آبتین و مادر فریدون که در رها شدن و زنده ماندن فریدون از دست دژخیمان ضحاک رنجها برد و در به قدرت رسیدنش نقش اساسی داشت.



سیندخت:

همسر خردمند مهرآب کابلی و مادر رودابه و مادر بزرگ رستم که در همسری زال و رودابه و جلب موافقت مهرآب پدر رودابه به این وصلت نقش مهمی داشت و نیز در موقع تولد رستم از مادر، سیندخت یار و مددکار دخترش رودابه بود. کوتاه سخن اینکه سیندخت یکی از خردمندترین چهره های شاهنامه است.

رودابه:

دختر مهرآب کابلی و همسر زال و مادر رستم که به روایت شاهنامه دلباختگی زال به او یکی از

زیباترین صحنه های شاهنامه است. رودابه در موقع تولد رستم اولین سزارین را انجام داد. بنابراین، چنین زایمان ها را باید 'رستمی' گفت نه سزارین. زیرا سزار قرن ها پس از تولد رستم به دنیا آمده است.

تهمینه:

دختر زیباروی پادشاه سمنگان که شبی همسر رستم بود. ثمره آن تولد سهراب است که داستان زندگی و مرگ دردناکش به دست پدر در شاهنامه فردوسی به تفصیل آمده است. تهمینه برای آنکه تمام وقت خود را صرف پرورش سهراب کند، با وجود جوانی و زیبایی ازدواج نکرد.

گردیه:

بانوی جنگ جوی ایرانی. خواهر بهرام چوبینه. فردوسی بزرگ او را به عنوان همسر خسرو پرویز یاد کرده که در چندین نبرد در کنار شاهنشاه قرار گرفته است و دلاوری بسیاس از خود نشان داده است.



گرد آفرید:

دختر زیبا و چابکسوار کژدهم که پدرش در مرز ایران و توران مرزبان بود. هنگامی که به دستور افراسیاب لشکری به سرکردگی سهراب برای جنگ با ایرانیان وارد مرز ایران شد گردآفرید لباس رزم به تن کرد و به جنگ سهراب رفت. مبارزه تن به تن بین سهراب و گردآفرید شروع شد و سهراب نمی دانست که گردآفرید زن است زیرا او در لباس و کلاه رزمی شبیه مردان بود، ناگاه در حین جنگ کلاه از سر گردآفرید بزمین افتاد و موهایش نمایان شد، سهراب آن موقع دانست که طرف مقابل او دختر است، دلباخته و عاشقش شد و از او خواستگاری نمود ولی گردآفرید چون سهراب را ایرانی نمیدانست و از هویت او که پسر رستم بود آگاهی نداشت این همسری را نپذیرفت زیرا نمی خواست همسر یک نفر غیر ایرانی باشد که فرماندهی لشکر دشمن را بر عهده داشت بشود.

فرنگیس:

دختر فراسیاب که با سیاوش ازدواج کرد. کیخسرو پادشاه نامدار ایرانی که از طرف پدر نوه کیکاووس و از طرف مادر نوه افراسیاب بود از این پیوند به دنیا آمد و شرح زندگی و مرگ سیاوش در شاهنامه به تفصیل آمده است و در ادبیات ما جای ویژه ای دارد. کیخسرو و مادرش پس از مدتی از توران به ایران آمدند. کیخسرو به راهنمای یاری رستم پهلوان نامدار ایرانی برای گرفتن انتقام خون سیاوش به جنگ پدربزرگش افراسیاب رفت لشکر توران را شکست داد و افراسیاب و عده زیادی از نامداران توران از جمله اشکبوس را از بین برد. در پایان زندگی چون انسانی مقدس و پاک و منزّه بود در چشمه ای از نظر ناپدید شد به همین جهت مردم ایران در آن روزگار و زرتشتیان همیشه او را "سوشیانت" که معنی سودرسان است میدانند و منتظر بازگشت و ظهور او هستند

بانو گشنسب:

دختر رستم خواهر زر بانوی دلیر. نام وی در بزرگنامه و بهمن نامه بسیار آمده است. یکی از مشهورترین حکایت های او نبرد سگانه فرامرز، رستم و بانو گشنسب است که در هنگام کشتی پهلوانان را به خاک می افکند، دلیری این بانوی ایرانی مشهور است. او منظومه ای نیز بنام خود دارد که هم اکنون نسخه ای از آن در کتابخانه ملی پارسی و در کتابخانه ملی بریتانیا موجود است.

منیژه:

دختر افراسیاب که بیژن سردار معروف ایرانی دلباخته او گردید و به بند اسارت افراسیاب افتاد و به دستور افراسیاب او را به چاهی که به همین نام معروف است انداختند تا سرانجام رستم که خود را به صورت بازرگانی درآورده بود توانست او را نجات بخشد.



کتایون:

دختر قیصر روم همسر گشتاسب شاه مادر اسفندیار و یکی از اولین کسانی که کیش زرتشت را پذیرفت. موقعی که اسفندیار به دستور گشتاسب می خواست به جنگ رستم برود کتایون به سختی با رفتن او مخالف بود و او بخردانه پند داد ولی اسفندیار نپذیرفت و در جنگ با رستم کور و سپس کشته شد و کتایون با غم و دردی جانگاہ به سوگ فرزند نشست.

هما:

دختر اسفندیار و خواهر بهمن و ملکه نامداری از سلسله کیانیان.

پوران:

پوران خسرو منظور پوراندخت دختر خسرو پرویز است که زنی با کفایت و خردمند بود ولی متأسفانه به علت وضع آشفته و نابسامان آن دوران و جنگهای طولانی ایران و روم در زمان خسرو پرویز و نفوذ دین مزدک و نارضایی مردم از وضع موجود نتوانست آن طور که باید از کفایت و دانایی خود به سود مملکت استفاده کند.

آزرمدخت:

دختر دیگر خسرو پرویز که در سال 631 میلادی پس از 'گشتاسب بنده' به شاهنشاهی ایران منصوب شد. آذرمدخت (آزرمیدخت) سی و دومین پادشاه ساسانی بود که مثل خواهرش پوراندخت زنی با کفایت و لایق بود اما به همان دلیلی که پوراندخت موفق نشد او نیز نتوانست کاری از پیش ببرد. واژه این نام به چم پیر نشدنی و همیشه جوان است.

کردیه: خواهر خردمند بهرام چوبین

شیرین:

برادرزاده و جانشین مهین بانو حاکم ارمنستان، که زنی خردمند و وفادار بود. داستان عشق او و خسرو پرویز و دلدادگی او و فرهاد در ادبیات ایران مشهور است پس از اینکه خسرو پرویز به دست پسرش شیرویه 'که مادرش مریم دختر قیصر روم بود' کشته شد، شیرویه از شیرین که که زن پدرش بود خواستگاری کرد شیرین جواب رد به شیرویه نداد و به او گفت که من به عنوان ملکه ایران باید بهترین مراسم سوگواری را برای پدرت خسرو پرویز بجا آورم در حالی که زیباترین لباس و آرایش را داشت با متانت به همراه موبدان و بزرگان به تشییع جنازه خسرو پرویز پرداخت. پس از انجام مراسم از حاضران خواست که او را برای آخرین وداع با جنازه همسرش تنها بگذارند در آن هنگام با خنجری در کنار همسرش، خود را کشت. شیرین از خسرو 4 فرزند به نام های نستور، شهریار، فرود و مردانشه بدنیا آورد که هر چهار فرزند او در زندان کشته شدند. پس از آن بود که او در کنار همسرش با خنجر خود را کشت.

پری چهر:

دختر زابل شاه همسر جمشید و مادر ثور است. پری چهره در معنای بسیار زیبا، خوب روی، بسیار جمیل، زیباروی، پری روی، و انسانی که سیمای پری دارد، آمده است. استاد توس درباره او گفته است: پری چهره رابچه بد درنهان از آن خوب روی، شادمان شد جهان



رام بهشت:

نام مؤبدی است که در شهر استخر برای ناهید، معبدی ساخته بود، رام بهشت مادر بابک و همسر ساسان است که در کنار دریاچه بختگان حکومت می کرد و برای فرزند دیگرش به نام اردشیر، نگهبان سالاری، شهر داراب را گرفت و این آغازی است برای بوجود آمدن سلسله ساسانی در ایران بود.

یوتاب:

سردار زن ایرانی که خواهر آریوبرزن سردار نامدار ارتش شاهنشاهی داریوش سوم بوده است. وی در نبرد با اسکندر گجستک همراه آریو برزن فرماندهی بخشی از ارتش را بر عهده داشته ست. او در کوههای بختیاری راه را بر اسکندر بست ولی یک ایرانی خائن راه را به اسکندر نشان داد و او از مسر دیگری به ایران هجوم آورد. از او به عنوان شاه آتروپیان (آذربایجان) در سالهای 20 قبل از میلاد تا 20 سال پس از میلاد نیز یاد شده است. با این همه هم آریوبرزن و هم یوتاب در راه وطن کشته شدند و نامی جاوید از خ.د بر جای گذاشتند.

آذرناهید:

ملکه ملکه های امپراتوری ایران در زمان شاهنشاهی شاپور یکم بنیانگذار سلسله ساسانی. نام این ملکه بزرگ و اقدامات دولتی او در قلمرو ایران در کتیبه های کعبه زرتشت در استان فارس بارها آمده است و او را ستایش کرده است. (کتاب ساسانیان برگ 282)

پرین:

بانوی دانشمند ایرانی. او دختر کیقباد بود که در سال 924 یزدگردی هزاران برگ از نسخه های اوستا را به زبان پهلوی برای آیندگان از گوشه و کنار ممالک آریایی گردآوری نمود و یکبار کامل آنرا نوشت و نامش در تاریخ ایران زمین رای همیشه ثبت گردیده است. از او چند کتاب دیگر گزرش شده است که به احتمال زیاد در آتش سوزی های سپاه اسلام از میان رفته است. (کتاب فرزندان ایران برگ 11)

زربانو:

سردار جنگجوی ایرانی. دختر رستم و خواهر بانو گشنسب. او در سوارکاری زبده بوده است و در نبردها دلاوریهای بسیار از خود نشان داده است. تاریخ نام او را جنگجویی که آزاد کننده زال، آذربیزین و تخوار از زندان بوده است ثبت کرد. (کتاب زن ایرانی برگ 194)

فرخ رو:

نام او به عنوان نخستین بانوی وزیر در تاریخ ایران ثبت شده است. وی از طبقه عام کشوری به مقام وزیری امپراتوری ایران رسید

کاساندان:

پس از شاهنشاه ایران کورش بزرگ او نخستین شخصیت قدرتمند کشور بزرگ شاهنشاهی ایران بود. کاساندان زیرنام ملکه 28 کشور آسیایی همسر کورش بزرگ پادشاهی می کرده است. مورخین یونانی و گزنفون از وی با نیکی و بزرگ منشی یاد می کرده اند.

آریاتس:

یکی از سرداران مبارز هخامنشی ایران در سالهای پیش از میلاد. مورخین یونانی در چند جا نامی کوتاه از وی به میان آورده اند.

گردیه:

بانوی جنگجوی ایرانی. او خواهر بهرام چوبینه بود. فردوسی بزرگ از او به عنوان همسر خسرو پرویز یاد کرده که در چندین نبرد در کنار شاهنشاه قرار داشته است و دلاوری بسیاری از خود نشان داده است.

هلاله:

پادشاه زن ایرانی که به گفته کتاب دینی و تاریخی بندهش (391 یشتها + 274 یشتها) در زمان کیانیان بر اریکه شاهنشاهی ایران نشست. از او به عنوان هفتمین پادشاه کیانی یاد شده است که نامش را همای چهارآزاد و همای و همون نیز گفته اند. او مادر داراب بود و پس از: وهومن سپنددتان " بر تخت شاهنشاهی ایران نشست. وی با زیبایی تمام سی سال پادشاه ایران بود و هیچ گزارشی مبنی بر بد کردار بودن وی و ثبت قوانین اشتباه و ظالمانه به ثبت نرسیده است.

پوراندهخت:

شاهنشاه ایران در زمان ساسانی. وی زنی بود که بر بیش از 10 کشور آسیایی پادشاهی

میکرد. او پس از اردشیر شیرویه به عنوان بیست و پنجمین پادشاه ساسانی بر اریکه
شاهنشاهی ایران نشست و فرمانروایی نمود.